

Staffanstorps
kommun

Vägledning för bistånd och tillämpning av socialtjänstlagen, inom Omsorgsförvaltningen i Staffanstorps kommun

Antagna i omsorgsnämnden 2019-12-10

Gällande från och med 2021-02-01

Staffanstorps
kommun

Innehållsförteckning

INLEDNING	6
BISTÅND OCH ANSVAR UTIFRÅN SOCIALTJÄNSTLAGEN	6
Rätten till bistånd	6
Skälig levnadsnivå	7
Samtycke till insatser	7
Mål för verksamheten enligt socialtjänstlagen	7
Informationsskyldighet och uppsökande verksamhet	7
Skyldighet att erbjuda anhörigstöd	7
Anmälan om missförhållanden, Lex Sarah	8
Anmälan om djur som far illa, Lex Maja	8
Våld i nära relationer	8
Samverkan internt och med andra myndigheter	9
KOMMUNENS ANSVAR FÖR INDIVIDER	9
Bosättningskommun	9
Vistelsekommun	10
Folkbokföringskommun	10
Biståndsutredning inför flytt till kommunen	10
Nordiska medborgare	10
EU/EES-medborgare	11
Asylsökande	11
HANDLÄGGNING OCH DOKUMENTATION	11
Ansökan/Anmälan/På annat sätt	12
Klara själv	12
Rehabiliterande/habiliterande förhållningssätt från bistånd till utförande	13
Utredning	13
Individens behov i centrum	13
Bedömning	14
Kommunicering	14
Beslut	15
Tidsbegränsning av beslut	15
Uppföljning av beslut	15

Staffanstorps
kommun

Särskilda bestämmelser om uppföljning av vissa bistånd.....	15
Överklagan	16
VERKSTÄLLIGHET	16
Val av insatsform	16
Val av utförare	17
Tillfällig behovsförändring.....	17
Ej verkställda beslut.....	17
VÄGLEDNING I BEDÖMNING AV ANSÖKAN	17
Lärande och tillämpa kunskap.....	18
Att lösa problem.....	18
Att fatta beslut	18
Allmänna uppgifter och krav	18
Att företa en enstaka uppgift	19
Att genomföra daglig rutin	19
Kommunikation	19
Att använda kommunikations	20
utrustningar och kommunikations-tekniker	20
Förflyttning.....	20
Att ändra grundläggande kroppsställning	20
Personlig vård.....	20
Att tvätta sig.....	21
Att klä sig.....	21
Att tvätta sig- delar av kroppen	22
Att sköta toalettbehov	22
Att äta samt Att dricka.....	22
Att sköta sin egen hälsa - Medföljning till läkare.....	22
Att sköta sin egen hälsa – Egenvård	23
Hemliv	23
Att skaffa varor och tjänster	24
Skaffa varor och tjänster - ärende	24
Att städa bostaden	25
Tvätt och klädvård	26

Staffanstorps
kommun

Att bereda måltider	27
Hushållsarbete.....	28
Hushållsarbete - skötsel av husdjur.....	28
Mellanmännsliga interaktioner och relationer	29
Sammansatta mellanmännsliga interaktioner	29
Att ha kontakt med okända personer.....	29
Formella relationer.....	30
Arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv.....	30
Komplexa ekonomiska transaktioner.....	30
Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv	30
Rekreation och fritid – Promenad	31
Rekreation och fritid - Ledsagarservice.....	31
Rekreation och fritid – Dagvård med psykosocial inriktning	32
Rekreation och fritid – dagvård för personer med demenssjukdom.....	33
Känsla av trygghet	33
Känsla av trygghet – Trygghetslarm.....	34
Känsla av trygghet - Tillsyn	35
E-tillsyn.....	35
Personligt stöd från person som vårdar eller stödjer en närstående	36
Avlösning i hemmet.....	36
Växelvård.....	36
Insatser som bedöms under flera livsområden.....	36
Hemteam.....	37
Korttidsboende.....	37
Särskilt boende.....	39
Boendestöd	42
OMSORGSNÄMNDENS ANSVAR INOM ANDRA OMRÅDEN.....	43
Företrädare och annat stöd för den enskilde	43
God man.....	43
Förvaltare	43
Tandvårdsintyg.....	44
Färdtjänst	44

Staffanstorps
kommun

Riksfärdtjänst.....45

Staffanstorps
kommun

INLEDNING

Omsorgsnämndens vägledning för bistånd och tillämpning av socialtjänstlagen inom Omsorgsförvaltningen i Staffanstorps kommun ska ses som ett stöd i handläggningen av ärenden. Syftet med vägledningen är att tydliggöra omsorgsnämndens intentioner för verksamheten och att främja en likartad bedömning av den enskildes behov, oavsett handläggare.

De insatser som finns beskrivna i vägledningsdokumentet är exempel på insatser som är vanliga inom förvaltningen, men det står den enskilde fritt att ansöka om vad hen vill. Det kan innebära att insatser som inte belyses i detta dokument kan beviljas om den bedömningen görs samt att annan frekvens för en insats än den angiven i vägledningen kan bli aktuell. Varje biståndsbeslut ska föregås av en utredning och en individuell bedömning.

Vägledningsdokumentet är underordnat gällande lagstiftning och gällande föreskrifter. Dokumentet ska uppdateras vid behov och en gång om året säkerställs att vägledningen är aktuell utifrån rättspraxis.

BISTÅND OCH ANSVAR UTIFRÅN SOCIALTJÄNSTLAGEN

Socialtjänstlagen (SFS 2001:453) är en målinriktad ramlag som ger kommunen stor frihet att utforma verksamheten med utgångspunkt från lokala förutsättningar och behov. I lagen anges målen för verksamheten och vilka resultat som ska åstadkommas, men i regel inte hur detta ska uppnås. Vissa begrepp och principer som ska vara vägledande för individuellt riktade insatser framgår i lagstiftningen. Verksamheten ska bland annat präglas av en helhetssyn som beaktar individens totala situation och omgivning. Frivillighet, självbestämmande och delaktighet ska vara vägledande vid handläggningen av ett enskilt ärende. Till socialtjänstens uppgifter hör dock att på olika sätt försöka motivera den enskilde att ta emot hjälp eller en insats. Insatserna ska anpassas till den enskildes aktuella förutsättningar och behov.

Rätten till bistånd

Den enskilde som på grund av fysiska, psykiska, sociala och/eller existentiella orsaker behöver hjälp och stöd i den dagliga livsföringen och som inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt, har enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL), rätt till bistånd för såväl sin försörjning som sin livsföring i övrigt. Syftet med bestämmelsen är att garantera enskilda människor det stöd som de är i behov av, i de fall de inte kan tillgodose dem själva eller kan få dem tillgodosedda av någon annan. Det är ett uttryck för människans eget ansvar att klara sin livsföring, men det är även ett uttryck för att samhället ska träda in med stöd när den enskilde har behov av det. Begreppet livsföring i övrigt sammanfattar en lång rad olika behov av stöd och hjälp, service, behandling, vård och omsorg.

Staffanstorps
kommun

Skälig levnadsnivå

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Det innebär inte bara en nivåbestämning utan ger också uttryck för vilken form av insats, vård och stödform som kan komma ifråga. Den generella nivån för skälig levnadsnivå förändras kontinuerligt av rättspraxis, det vill säga domar, föreskrifter och allmänna råd.

Samtycke till insatser

Insatser enligt socialtjänstlagen bygger på frivillighet och förutsätter den enskildes samtycke. Att ge vård eller omsorg mot en vuxens persons vilja eller att använda tvångsåtgärder kräver stöd av lag. Anhöriga eller någon annan kan inte ställa krav på att medarbetare ska utföra vård- och omsorgsinsatser mot en persons vilja och kan inte heller kräva att medarbetare använder olika tvångsåtgärder.

Mål för verksamheten enligt socialtjänstlagen

Socialtjänstens ska enligt Socialtjänstlagen 1 kap 1§ främja människors

- Ekonomiska och sociala trygghet
- Jämlikhet i levnadsvillkor
- Aktiva deltagande i samhällslivet

I Socialtjänstlagen anges specifikt att omsorgsnämnden ska verka för att omsorgen om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande, vilket är den nationella värdegrunden för äldreomsorgen i Sverige. Det framgår vidare av lagen att socialtjänsten ska verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. I socialtjänstlagen 3 kap 3§ anges även att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalité samt att det för utförandet av uppgifter inom socialtjänsten ska finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Ytterligare bestämmelser om systematiskt kvalitetsarbete för att säkerställa kvalitén i verksamheterna finns i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:09).

Informationsskyldighet och uppsökande verksamhet

Kommunen har utifrån socialtjänstlagen en skyldighet att göra sig väl förtrogen om levnadsförhållandena för äldre i kommunen samt arbeta med att utveckla olika former av uppsökande verksamhet där information om kommunens verksamheter sprids. Det kan ske genom allmänna informationsinsatser eller riktad uppsökande verksamhet. När det är lämpligt ska nämnden samverka med andra samhällsorgan, organisationer och föreningar (3 kap. 4 § SoL). Den enskilde och dennes anhöriga ska enkelt kunna få information om vilket stöd och vilken hjälp som finns i kommunen.

Skyldighet att erbjuda anhörigstöd

Av 5 kap. 10§ socialtjänstlagen framgår att socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar eller stödjer närstående som är äldre, svårt sjuk eller har funktionshinder.

Staffanstorps
kommun

Det handlar om att fånga upp anhörigas behov av vila eller att få tid till personliga angelägenheter.

Av förarbetena till lagen följer att stödet kan ges på olika sätt, som:

- Indirekt stöd – stöd eller bistånd till den närstående.
- Direkt stöd till den anhörige till exempel anhöriggrupper, kontakt med kommunens anhörigsamordnare, föreläsningar för anhöriga särskilda utbildningar, stödgrupper, träffpunkter, samtal och handledning.

Indirekt anhörigstöd förutsätter att den närstående ansöker om insatsen och att kommunen efter en biståndsprövning enligt 4 kap 1§ socialtjänstlagen, bifaller ansökan om exempelvis dagvård, växelvård eller avlösning i hemmet.

Anmälan om missförhållanden, Lex Sarah

Enligt SOSFS 2011:9 ska alla som bedriver verksamhet enligt SoL/LSS/HSL arbeta för ett systematiskt förbättringsarbete inom verksamheterna. Vidare finns även bestämmelser i Socialtjänstlagen 14 kap 3§ om att medarbetare inom socialtjänsten är skyldiga att rapportera missförhållanden och risker för missförhållanden som de upptäcker i verksamheten. Särskilda rutiner kring avvikelshantering och anmälan om missförhållanden finns upprättade i Staffanstorps kommun.

Anmälan om djur som far illa, Lex Maja

I Offentlighets- och sekretesslagen (OSL) finns sedan 2019 en sekretessbrytande bestämmelse för personal som arbetar inom hälso- och sjukvård eller socialtjänst som i sin tjänsteutövning påträffar misshandlade djur. Det är tillåtet att bryta sekretessen genom att anmäla till länsstyrelsen eller polisen att ett djur tydligt utsatts för vanvård eller misshandel, eller uppenbart visar symtom på sjukdom eller är allvarligt skadat. Uppgifterna ska dock vara nödvändiga för att länsstyrelsen eller polisen ska ingripa. Det innebär att det ska vara fråga om fall där det står klart att djuret inte mår bra, även för den som inte har särskild utbildning eller kunskap om djur. Anmälan kan också ske om personal påträffar djur som har övergivits eller lämnats utan tillsyn under en längre tid. Den sekretessbrytande bestämmelsen omfattar enbart situationer då personal påträffar ett djur i sin tjänsteutövning, och inte när personal får kännedom om djurskyddsproblem på annat vis. Bestämmelserna reglerar att det är tillåtet och innebär inte att det finns en skyldighet att anmäla. Anmälan ska göras först när personal bedömer att djurhållaren inte är villig eller saknar förmåga att vidta tillräckliga åtgärder för att komma till rätta med problemet. Anmälan ska begränsas till att innehålla uppgifter om djuret och var det finns samt kontaktuppgifter till djurhållaren.

Våld i nära relationer

All personal inom omsorgsnämndens verksamhet har ett i socialtjänstlagen lagstadgat ansvar att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska enligt 5 kap 11§ Socialtjänstlagen särskilt beakta att kvinnor som är eller har blivit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin

Staffanstorps
kommun

situation. Vidare finns ett ansvar för att barn som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Äldre personer och personer med funktionsnedsättning anses av Socialstyrelsen vara särskilt sårbara grupper och har en hög risk för att bli utsatta för våld. I Staffanstorps kommun finns särskilt upprättade rutiner för arbetet med våld i nära relationer samt samverkan mellan kommunens olika förvaltningar i dessa frågor.

Samverkan internt och med andra myndigheter

I socialtjänstlagen 2 kap 7§ finns ett lagstadgat krav för kommunerna att samverka med regionen i de fall den enskilde har behov av stöd från såväl hälso- och sjukvården som socialtjänsten och detta stöd behöver samordnas. I dessa fall ska en Samordnad Individuell Plan, SIP, upprättas om den enskilde samtycker till detta. Den enskilde och aktuella myndigheter ska delta i upprättandet av planen och även anhöriga ska ges möjlighet att delta om den enskilde önskar det.

Av planen ska det framgå

- vilka insatser som behövs,
- vilka insatser respektive huvudman ska svara för,
- vilka åtgärder som vidtas av någon annan än kommunen eller regionen,
- och vem av huvudmännen som ska ha det övergripande ansvaret för planen

KOMMUNENS ANSVAR FÖR INDIVIDER

I socialtjänstlagen regleras utöver rätten till bistånd även vilken kommun som ska vara ansvarig för att ge den enskilde stöd och hjälp i olika situationer.

Bosättningskommun

Med bosättningskommun avses i 2 kap 3§ Socialtjänstlagen den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt eller annan kommun, om den enskilde har starkast anknytning till den kommunen.

Det är bosättningskommunen som har ansvar för stöd- och hjälpinsatser oavsett om den enskilde vistas i bosättningskommunen eller tillfälligt i en annan kommun. Bosättningskommunen ansvarar även för utredning, beslut, kostnader samt beräkning av avgiftsutrymme i förhållande till förbehållsbelopp. Den enskilde betalar därför egenavgift enligt 8 kap. SoL till bosättningskommunen.

Bosättningskommunen kan köpa boendeplats i annan kommun och kostnaden för boendet tillfaller då bosättningskommunen. Den kommun som verkställer ett beslut om placering eller ett boende i en annan kommun enligt SoL har ett samordnat ansvar för insatser. Detta gäller både för insatser som sammanfaller med beslutet om boendet eller placeringen och insatser som uppkommer under vistelsen i den andra kommunen.

Staffanstorps
kommun

Vistelsekommun

Äldre personer har rätt till stöd och hjälp vid kortare vistelse i annan kommun, till exempel vid semester eller vistelse i sommarbostad (prop. 2010/11:49 s.32).

Bosättningskommunen ersätter vistelsekommunen för hjälp med verkställighet enligt en ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar (SOSF Handläggning och dokumentation inom socialtjänstlagen sid 113).

Uppstår en oväntad eller oförutsedd situation som kräver akuta insatser för den enskilde åligger det vistelsekommunen att tillhandahålla de insatser situationen kräver. Grundprincipen att vistelsekommunen har det yttersta ansvaret innebär att den enskilde alltid ska kunna garanteras omedelbar hjälp oavsett vilken kommun hen befinner sig i då behovet av hjälp inträder. Om det är oklart vilken kommun som är bosättningskommun har vistelsekommunen ansvar för alla insatser och inte enbart de som är föranledda av den akuta situationen. Vistelsekommunen har ansvar till dess att det är klarlagt vilken kommun som är bosättningskommun enligt 2a kap. 1 § SoL (Meddelandeblad 3/2011). Av 2 a kap. 2 § SoL framgår att vistelsekommunens ansvar begränsas först när det står klart att en annan kommun har ansvar.

Folkbokföringskommun

Folkbokföringskommunen ska ansvara för samtliga stöd- och hjälpinsatser enligt Socialtjänstlagen under kriminalvård i anstalt eller vård på sjukhus samt inför avslutning av sådan vård. Det kan uppstå situationer när det kan tolkas som att flera kommuner ha ansvar samtidigt. Om problem uppkommer ska de lösas genom överenskommelser eller en begäran om överflyttning (Prop. 2010/11:49, s 47, 87) (Meddelandeblad 3/2011).

Biståndsutredning inför flytt till kommunen

Av 2 kap 8§ socialtjänstlagen framgår att en person som önskar flytta till en annan kommun och till följd av ålderdom, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och inte kan bosätta sig där utan bistånd med behövliga insatser, får ansöka om bistånd i inflyttningskommunen. Ansökan ska behandlas som om den enskilde var bosatt i inflyttningskommunen. Att behov är tillgodosedda i nuvarande bosättningskommun får inte beaktas vid bedömningen av ansökan.

Nordiska medborgare

Enligt lag har nordiska medborgare rätt att uppehålla sig i ett annat nordiskt land utan krav på uppehållstillstånd eller uppehållsrätt. I den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster finns bestämmelser som påverkar tillämpningen av de nordiska ländernas lagstiftningar inom socialt bistånd och sociala tjänster. I konventionen finns en bestämmelse om likabehandling, som innebär att en nordisk medborgare som vistas i Sverige ska likställas med landets egna medborgare. En person från ett annat nordiskt land som vistas i kommunen och har

Staffanstorps
kommun

behov av omedelbart socialt bistånd och sociala tjänster ska få sådant bistånd som svarar mot hjälpbehovet.

EU/EES-medborgare

EU-rättens likabehandlingsprincip innebär att en EU/EES-medborgare eller familjemedlem till sådan medborgare, som bedömts ha uppehållsrätt har rätt till bistånd på samma villkor som svenska medborgare. Även reglerna som reglerar ansvarsfördelningen mellan bosättningskommun och vistelsekommun gäller för EU/EES-medborgare. Socialtjänsten måste i varje enskilt fall bedöma om en biståndssökande EU/EES-medborgare har uppehållsrätt. Personer som vistas tillfälligt i en kommun har bara rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation som inte kan lösas på annat sätt, vilket även kan tillämpas i relation till EU/EES-medborgare som bedöms sakna uppehållsrätt i Sverige (Vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare sid11-12).

En svensk medborgare som är bosatt i annat EU/ESS-land (utanför Norden) och som kommer att vistas i Staffanstorps kommun under en kortare tid, är att betrakta som turist. Kommunen har därmed ingen skyldighet att ge insatser annat än i en akut nödsituation.

Asylsökande

Migrationsverket har det övergripande ansvaret för asylsökande. I lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande med flera (LMA), finns regler om bland annat bistånd till denna grupp. Asylsökande har enligt lagen inte rätt till bistånd enligt 4 kap 1§ Socialtjänstlagen för förmåner av motsvarande karaktär, det vill säga förmåner som motsvarar det bistånd en asylsökande har rätt till enligt LMA. Det bistånd som lämnas enligt LMA består av logi samt ekonomisk ersättning i form av bostadsersättning, dagersättning och särskilt bidrag (13 § LMA). I förarbetena till lagen (prop. 1993/94 s 26f, s 35) finns det stöd för att Migrationsverket ansvarar för att de asylsökande som inte kan ordna bostad på egen hand tas emot på förläggning och i övrigt får det mottagande som erfordras för att tillgodose de särskilda behov som kan finnas.

Enligt dom från kammarrätten i Jönköping 3 oktober 2003 i mål nr 3279–03 har kommunen ansvar för att tillgodose asylsökandes behov av hemtjänst. Kommuner har i vissa fall rätt till ersättning för kostnader kopplade till asylsökande. Ansökan om ersättning görs hos Migrationsverket.

HANDLÄGGNING OCH DOKUMENTATION

Handläggning av ärenden inom socialtjänstlagen som gäller enskilda ska följa de regler som följer av Socialtjänstlag (2001:453), Förvaltningslag (1986:223) samt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5). Från och med 1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag. Även i socialtjänstlagen påtalas att man ska se till barnets bästa, men i och med den nya lagstiftningen förtydligas och stärks barnens ställning som egna individer och med egna rättigheter. I varje beslut inom omsorgsnämnden där det på ett eller annat sätt finns ett barn involverat ska en bedömning göras av vad som är bäst för barnet och barnets situation bör alltid uppmärksammas när vuxna vänder sig till kommunen med en ansökan om bistånd.

Staffanstorps
kommun

Socialtjänsten har enligt lag skyldighet att utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd från nämnden.

I Staffanstorps kommun är det en biståndshandläggare som tar emot den enskildes ansökan, utreder och bedömer behov samt lämnar över till omsorgsnämndens arbetsutskott för beslut, alternativt på delegation från omsorgsnämnden beslutar om insatser med stöd av socialtjänstlagen. Vid behov av stöd efter en sjukhusvistelse är det kommunens SVU (Samverkan vid utskrivning) planerare som beviljar nödvändig hjälp för de första tre veckorna.

Ansökan/Anmälan/På annat sätt

Det finns inga regler som begränsar vad den enskilde kan ansöka om. Ansökan kan göras skriftligt eller muntligt. Om det inte tydligt framgår av ansökan vad den avser ska biståndshandläggaren hjälpa den enskilde att förtydliga sina behov och dokumentera detta.

En ansökan kan framställas av

- Den enskilde
- Person som för den enskilde har anhörigbehörighet (se Föräldrabalken 17 kap.)
- Person som har framtidsfullmakt för den enskilde (se Lag om framtidsfullmakter)
- God man
- Förvaltare

Om en anmälan om oro för en enskild inkommer ska biståndshandläggaren göra en bedömning om utredning ska inledas eller ej. Om den information som inkommit kan föranleda åtgärd från nämnden ska utredning inledas utan dröjsmål.

Ett ärende kan även uppkomma på andra sätt exempelvis genom att personal inom hemtjänsten eller sjukvården rapporterar om ett hjälpbehov. Även i dessa fall ska handläggare göra en bedömning om utredning ska inledas eller inte. Om informationen som inkommit till avdelningen kan föranleda en åtgärd från nämnden ska utredning inledas.

Klara själv

I Staffanstorps kommun samarbetar biståndshandläggarna med Rehabenheten för att på bästa sätt kunna erbjuda ett individanpassat stöd som lyfter förmågor och kompenserar begränsningar hos den enskilde på rätt nivå. Målet med samarbetet är att varje individ ska få så rätt stöd som möjligt för att klara vardagen så självständigt som möjligt. Detta innebär att det vid en första ansökan om bistånd exempelvis gällande personlig omvårdnad eller stöd i samband med promenad alltid görs en bedömning av arbetsterapeut initialt. Arbetsterapeuten gör då en bedömning av den enskildes förmågor och resurser och vid behov upprättas en plan för rehabiliterande insatser (exempelvis hjälpmedel, träning, vidare kontakt med fysioterapeut). Om

Staffanstorps
kommun

insatser utöver de rehabiliterande insatserna behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda utreder, bedömer och beslutar biståndshandläggaren om eventuella insatser.

Rehabiliterande/habiliterande förhållningssätt från bistånd till utförande

Ett rehabiliterande/habiliterande arbetssätt är något som ska genomsyra omsorgsförvaltningens arbete i samtliga led. Individens möjlighet att öka sin självständighet eller bibehålla sina förmågor ska tas i beaktande från ansökan till utförandet av biståndet. Arbetssättet bidrar till att individen får vara aktiv i det egna hemmet, vilket är viktigt både för att bromsa funktionsnedsättningar och för att uppleva hälsa. Att arbeta med ett rehabiliterande/habiliterande arbetssätt innebär att personalen inte ska ta över de förmågor och resurser som individen har samt att arbeta med att uppmuntra individen att göra det de klarar av själva på egen hand. Vidare ska personalen stödja individen i de delar av en aktivitet hen inte klarar samt motivera och uppmuntra individen att göra egna val och ge stöd för att behålla sina intressen, vanor och ansvaret för sin egen vardag.

Utredning

Myndigheten ska utan dröjsmål inleda utredning enligt 11 kap 1§ Socialtjänstlagen av vad som genom ansökan eller på annat sätt har kommit till myndighetens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd. Utredning får inte inledas mot den enskildes vilja. Ett ärende där enskild är part ska handläggas enkelt, snabbt och så kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten blir eftersatt. Utredningen ska ske i den omfattning att det kan leda till ett sakligt och korrekt beslut. Detta innebär även att utredningen inte ska göras mer omfattande än vad som är motiverat av omständigheterna i ett ärende eller en viss typ av ärende. Uppgifter i utredningen som ligger till grund för bedömning och beslut bör i första hand inhämtas från den enskilde. Vid behov ska tolk användas. Vid handläggningen ska yrkesgrupper som är relevanta för utredningen beaktas. För kontakter utanför den egna myndigheten krävs samtycke från den enskilde.

Individens behov i centrum

Som metodstöd i handläggningen av ärenden inom Omsorgsförvaltningen och de verksamheter som är en del av dess arbete används Socialstyrelsens IBIC, individens behov i centrum. IBIC är ett stöd i utredningsprocessen för att identifiera och beskriva individens behov, resurser, mål och resultat samt hantera dokumentation strukturerat och med ett gemensamt språk. Arbetssättet utgår från individens behov och bidrar till en systematik inom handläggning, genomförande och uppföljning. Vidare bygger dokumentationen på en nationell informationsstruktur och nationellt fackspråk i form av klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa, ICF.

Den enskildes behov, resurser och mål beskrivs och dokumenteras utifrån 11 olika livsområden

- Lärande och tillämpa kunskap
- Allmänna uppgifter och krav
- Kommunikation
- Förflyttning
- Personlig vård
- Hemliv

Staffanstorps
kommun

- Mellanmänniska interaktioner och relationer
- Utbildning, arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv
- Samhällsgemenskap, social och medborgerligt liv
- Känsla av trygghet
- Personligt stöd från personer som vårdar eller stödjer den närstående.

När den enskildes behov är utrett bedöms vilken typ av insats som lämpligast tillgodoser behovet.

Genom att arbeta utifrån IBIC genom hela arbetsprocessen skapas förutsättningar för likvärdig handläggning och dokumentation, vilket medför en ökad rättssäkerhet för den enskilde, en tydligare bedömning samt en bättre insyn och möjlighet till inflytande över sitt stöd och sin hjälp utifrån sina egna beskrivna behov.

Bedömning

Behovsbedömningen är den process som föregår och leder fram till ett beslut om bistånd. En individuell behovsbedömning ska göras i varje enskilt fall med fokus på individens behov. Vid bedömningen av den enskildes behov används inom IBIC begreppet bedömt funktionstillstånd för att bedöma den enskildes nuvarande funktionstillstånd och avsett funktionstillstånd för att bedöma målsättningen med stödet som ges. Som stöd i bedömningsprocessen används en generisk skala för att bedöma hur stor svårighet/begränsning den enskilde har inom ett visst livsområde. I de fall den enskilde helt eller delvis saknar förmåga att tillgodose sina fysiska, psykiska, sociala och/eller existentiella behov och inte kan få dem tillgodosedda på annat sätt föreligger rätt till bistånd. Detta om biståndet behövs för att tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå. Underlaget i bedömningen används därefter av utföraren av biståndet för att planera genomförandet och utforma en genomförandeplan.

Kommunicering

Kravet på kommunikering finns i Förvaltningslagen § 25 och innebär att nämnden inte får fatta beslut i ett ärende som rör myndighetsutövning förrän den enskilde tagit del av de uppgifter som tillförts utredningen av någon annan samt att den enskilde givits möjlighet att yttra sig kring dessa uppgifter. Det är enbart utredningsmaterialet som behöver kommuniceras, inte bedömningen eller förslaget till beslut.

Kommunicering är inte nödvändigt om beslutet inte går den enskilde emot, om uppgiften saknar betydelse (exempelvis uppgifter som redan är kända) eller om det är uppenbart obehövligt att kommunicera.

Om uppgifter kommuniceras måste datum för när yttrande om uppgifterna senast ska vara inkomna finnas för att beslut därefter ska kunna fattas.

Staffanstorps
kommun

Beslut

Biståndshandläggare fattar beslut på delegation från Omsorgsnämnden, i enlighet med gällande delegationsordning. Ett beslut ska vara tydligt och lätt att förstå för den enskilde. Vid helt eller delvis avslag lämnar biståndshandläggaren skriftlig information om hur den enskilde kan överklaga.

Vid beslut om bistånd ska den enskildes behov och målsättning med biståndet dokumenteras så att det är möjligt att följa upp. Vid utredningen ska biståndshandläggaren alltid fråga den enskilde om målsättningen och vid behov hjälpa till och utforma målet för biståndsinsatsen. När den enskilde fått ett beslut om bistånd förmedlar biståndshandläggare en beställning till vald utförare. Av beställningen ska behovet av stöd tydligt framgå samt även det individuellt utformade målet med insatsen.

Tidsbegränsning av beslut

Enskilda har behov av trygghet och kontinuitet och biståndsbeslut ska mot bakgrund av detta inte tidsbegränsas per automatik. En bedömning om en eventuell tidsbegränsning av beslut ska göras i varje enskilt fall. Särskilda skäl för att tidsbegränsa ett beslut om bistånd kan exempelvis vara om

- biståndsbehovet bedöms vara kortvarigt
- biståndsbehovet kan antas variera över tiden eller
- biståndsbehovet är svårbedömt och tillräcklig utredning saknas vid tidpunkten för beslutet.

Om ett beslut tidsbegränsas är det Omsorgsnämndens ansvar att en uppföljning av insatsen sker och att det fattas ett nytt beslut i god tid innan det tidigare beslutet upphör att gälla (Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten).

Uppföljning av beslut

Biståndsbeslut ska generellt följas upp en gång om året. Alla biståndsbeslut ska även omprövas vid förändrat hjälpbehov eller vid förändrande förhållanden i övrigt.

Särskilda bestämmelser om uppföljning av vissa bistånd

För att den enskilde ska ha ett så korrekt biståndsbeslut som möjligt utifrån hens resurser och behov följs vissa bistånd i Staffanstorps kommun upp mer frekvent. Detta rör främst insatser som beviljas och är av mer rehabiliterande karaktär alternativt att behovet inledningsvis uppkommit i samband med en akut situation (exempelvis sjukhusvistelse) och därför kan förväntas avta eller förändras i takt med återhämtning och rehabilitering.

En person som varit beviljad insatsen Hemteam ska inom en period på tre veckor ha en uppföljning av beslutet inför eventuell övergång till hemtjänst. Vidare ska beslut om hemtjänst efter en hemteamsperiod alltid följas upp inom en period av åtta veckor.

Staffanstorps
kommun

Ett bistånd om utökad hemtjänst i samband med utskrivning från sjukhuset eller hemgång från korttidsboende ska alltid följas upp inom en period av åtta veckor.

Överklagan

Den enskilde har rätt att överklaga ett beslut som innebär att ansökan helt eller delvis avslagits. Överklagan ska vara skriftlig och ska ha inkommit till omsorgsförvaltningen inom tre veckor från att den enskilde delgivits beslutet. Om den enskilde vill ha hjälp med överklagan har kommunen en skyldighet att hjälpa den enskilde.

Myndigheten prövar om skrivelsen med överklagandet har inkommit i rätt tid. Har skrivelsen kommit in för sent ska myndigheten avvisa den. Har överklagan inkommit i tid ska myndigheten göra en bedömning om beslutet är uppenbart oriktigt eller om det på grund av nya omständigheter finns skäl att ompröva beslutet. Finner beslutaren ingen grund för omprövning av beslutet ska överklagan, nämndens handlingar och eventuellt yttrande skickas vidare till förvaltningsrätten skyndsamt. Det finns inte någon tidsangivelse för vad skyndsamt innebär i detta hänseende men JO fastställer att den tid det tar att granska och överlämna handlingarna inte bör överstiga en vecka.

VERKSTÄLLIGHET

Huvudregeln är att beslut enligt socialtjänstlagen ska verkställas omedelbart. Det anses dock inte rimligt att kommunen alltid ska kunna tillhandahålla ett visst bistånd omedelbart. Verkställigheten ska istället ske inom skälig tid. Vad som bedöms som skäligt får avgöras från fall till fall.

Verkställighet av insatser som inte är av akut karaktär kan senareläggas efter samråd med den enskilde. Som regel ska beslut verkställas inom tre månader.

Val av insatsform

I socialtjänstlagen regleras rätten för äldre människor att få bo hemma och kommunens skyldighet att verka för att äldre människor får leva och bo självständigt under trygga förhållanden samt ha en aktiv och meningsfull tillvaro tillsammans med andra. Kommunen bör vidare genom hemtjänst, dagverksamhet eller annan liknande socialtjänst underlätta för den enskilde att bo hemma och ha kontakt med andra. Av förarbetena till socialtjänstlagen framgår att det vid bedömningen av vilken insats som kan komma ifråga för den enskilde ska en sammanvägning göras av olika omständigheter så som önskade insatsen lämplighet som sådan, kostnaden för den önskade insatsen i jämförelse med andra insatser samt den enskildes önskemål. Det kan enligt regeringens mening inte finnas en obegränsad frihet för den enskilde att välja sociala tjänster oberoende av kostnad (prop. 2000/01:80s 90 f).

Den enskildes rättighet att bo kvar hemma med omfattande insatser från hemtjänst istället för att flytta till särskilt boende är något som prövats av kammarrätten. Rätten har i de fall kommunen kunnat visa en stor skillnad i kostnad mellan den hjälp den enskilde behöver för att uppbära en skälig levnadsnivå i det ordinära boendet och kostanden för särskilt boende bedömt att den mest

Staffanstorps
kommun

kostnadseffektiva stödformen är den stödform som den enskilde ska få ta del av, även om det inte varit/är den enskildes önskan.

Rättsfall

Kamr Göteborg 2019-07-05 målnr 1612–19

Kamr Göteborg 2019-02-12 målnr 3089–18

I de fall där det bedöms att det är mer resurs- och kostnadseffektivt att erbjuda den enskilde särskilt boende än insatser i det ordinära boendet gör man i Staffanstorps kommun alltid en individuell bedömning utifrån den enskildes önskemål och huruvida en säker vård och omsorg fortsatt kan ges i den enskildes bostad.

Val av utförare

För utförande av biståndsbedömda insatser i ordinärt boende, särskilt boende och delegerad hemsjukvård tillämpas valfrihetssystem enligt Lag (2008:962) om valfrihetssystem, LOV. Valfriheten innebär att den enskilde väljer vilka av de godkända leverantörerna som ska utföra insatserna. Den enskilde har rätt att när som helst byta leverantör utan att ange anledning. Information gällande aktuella leverantörer ska ges på ett neutralt och sakligt sätt.

Tillfällig behovsförändring

Utförare av omvårdnadsinsatser i ordinärt boende ska under en fjortondagarsperiod tillgodose ett akut eller förändrat behov av bistånd hos den enskilde utan biståndsbedömning. Bedöms förändringen av behovet vara av mer varaktig karaktär ska ansvarig biståndshandläggare informeras inom en vecka från det att förändrat behov konstaterats. Förändringen av behovet ska framgå av utförarens dokumentation.

Ej verkställda beslut

Enligt socialtjänstlagen 16 kap § 6 f-h och § 28 f-g LSS, är socialnämnden skyldig att rapportera alla gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL respektive 9 § LSS, som inte verkställts inom tre månader eller vid avbrott i verkställighet där biståndet inte åter verkställts inom tre månader från datum för avbrott. Rapportering ska ske en gång per kvartal till Socialstyrelsen, kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Om en kommun inte tillhandahåller beviljat bistånd inom skälig tid kan kommunen dömas till särskild avgift för dröjsmålet.

VÄGLEDNING I BEDÖMNING AV ANSÖKAN

När den enskildes behov är utrett ska biståndshandläggaren presentera förslag på insatser som kan tillgodose den enskildes behov. I kommande avsnitt beskrivs de insatser som är vanligt förekommande inom Omsorgsnämndens arbete samt inom vilket livsområde dessa vanligen utreds enligt IBIC. Ibland behövs endast vissa moment i en insats för att tillgodose ett behov och

Staffanstorps
kommun

det är viktigt att tillvarata de förmågor som den enskilde har i utformandet av biståndet. Eftersom insatserna ska utformas efter den enskildes behov kan det innebära att nämnden beviljar insats som inte anges i kommande avsnitt. Vidare kan en insats som i kommande avsnitt beskrivs vara kopplat till ett livsområde bli aktuell även utifrån ett annat livsområde om det bedöms vara den insats som bäst möter den enskildes behov av stöd.

Lärande och tillämpa kunskap

Inom livsområde lärande och att tillämpa kunskap dokumenteras och bedöms den enskildes förmåga till inläring samt att tillämpa inlärd kunskap, problemlösning och beslutsfattande. Den enskildes behov inom ramen för detta livsområde kan exempelvis leda till förslag på dessa insatser:

Att lösa problem	Att finna lösningar på problem eller situationer genom att identifiera och analysera frågor, utveckla möjliga lösningar, utvärdera tänkbara effekter av lösningar och genomföra en vald lösning.	Behovet tillgodoses vanligen inom ramen för andra insatser som beskrivs under Personlig vård eller Hemliv, men behovet kan även beskrivas under detta livsområde. Kan även vara en del av övergripande insatser så som Boendestöd, Hemteam och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).
Att fatta beslut	Att göra ett val mellan alternativ, att förverkliga valet och utvärdera effekterna av valet såsom att välja och köpa en specifik sak eller att besluta att göra och även genomföra en uppgift bland flera uppgifter som behöver genomföras	Behovet tillgodoses vanligen inom ramen för andra insatser som beskrivs under Personlig vård eller Hemliv, men behovet kan även beskrivas under detta livsområde. Kan även vara en del av övergripande insatser så som Boendestöd, Hemteam och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).

Allmänna uppgifter och krav

Inom livsområde allmänna uppgifter och krav dokumenteras och bedöms den enskildes förmåga att organisera arbetsgång, planera och hantera vardagliga rutiner eller att genomföra enkla eller komplicerade koordinerade handlingar. Vidare även att hantera beteende och känslouttryck på ett

Staffanstorps
kommun

lämpligt sätt i förhållande till situationer, krav och förväntningar. Den enskildes behov inom ramen för detta livsområde kan exempelvis leda till förslag på dessa insatser:

Att företa en enstaka uppgift	Att genomföra enkla eller komplicerade och koordinerade handlingar som sammanhänger med psykiska och fysiska komponenterna i en enstaka uppgift såsom att påbörja en uppgift, att organisera tid, rum och material till uppgiften, att planera uppgiften stegvis, genomföra, avsluta och upprätthålla en uppgift.	Behovet tillgodoses vanligen inom ramen för andra insatser som beskrivs under Personlig vård eller Hemliv, men behovet kan även beskrivas under detta livsområde. Kan även vara en del av övergripande insatser så som Boendestöd, Hemteam och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).
Att genomföra daglig rutin	Att genomföra enkla eller sammansatta och samordnade handlingar för att planera hantera och fullfölja vad de dagliga rutinerna kräver såsom att beräkna tid och göra upp planer för olika aktiviteter under dagen.	Behovet tillgodoses vanligen inom ramen för andra insatser som beskrivs under Personlig vård eller Hemliv, men behovet kan även beskrivas under detta livsområde. Kan även vara en del av övergripande insatser så som Boendestöd, Hemteam och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).

Kommunikation

Inom livsområde kommunikation dokumenteras och bedöms den enskildes förmåga till kommunikation genom språk, tecken och symboler som innefattar att ta emot och förmedla budskap, att genomföra samtal och att använda olika kommunikationsmetoder och hjälpmedel. Häribland nämns exempelvis förmågan att använda telefon och trygghetslarm. Den enskildes behov inom ramen för detta livsområde kan exempelvis leda till förslag på dessa insatser:

Staffanstorps
kommun

Att använda kommunikations-utrustningar och kommunikations-tekniker	Att använda utrustningar, tekniker och andra medel för kommunikation så som att ringa en vän på telefon eller hantera ett trygghetslarm.	Denna del tas i beaktande vid beviljandet av trygghetslarm och kan även beskrivas under livsområde trygghet.
--	--	--

Förflyttning

Inom livsområde förflyttning dokumenteras och bedöms den enskildes förmågor att röra sig genom att ändra kroppsställning, förflytta sig från en plats till en annan, att kunna gå eller att använda olika former av transportmedel. Den enskildes behov inom ramen för detta livsområde kan exempelvis leda till förslag på dessa insatser:

Att ändra grundläggande kroppsställning	Målgrupp/behov Personer som behöver stöd eller hjälp med förflyttningar inom bostaden eller personer som har behov av hjälp att lägesändra i sängen. Insatsen ges vanligtvis vid planerade besök under dygnet. Avgränsning <ul style="list-style-type: none"> - Om den enskilde nekar till att hjälpmedel bedömt av rehabenheten används, ges stöd och hjälp till den enskilde efter de förutsättningar som finns enligt bedömning utifrån arbetsmiljölagen. - Förflyttning bedöms ingå i insatser som berör personlig vård om behovet av stöd i detta delmoment föreligger. Insatsen förflyttning beviljas enbart då behovet av stöd inte sammanfaller med annan insats.	Behovet tillgodoses vanligen inom ramen för andra insatser som beskrivs under Personlig vård eller Hemliv, men behovet kan även beskrivas under detta livsområde. Kan även vara en del av övergripande insatser så som Hemteam och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).
--	--	--

Personlig vård

Inom livsområdet personlig vård dokumenteras och bedöms den enskildes förmågor och behov som berör den personliga omvårdnaden, så som att sköta sin dagliga hygien, sköta sin egen hälsa

och hantera matsituationen. Den enskildes behov inom ramen för detta livsområde kan exempelvis leda till förslag på dessa insatser:

Att tvätta sig	<p>Målgrupp/behov Personer som helt eller delvis saknar förmåga att klara sin duschsituation på egen hand. Stöd och hjälp ges efter behov och vilka moment som ska ingå beskrivs i uppdrag och genomförandeplan. Dusch utförs högst en gång per dag och i dusch kan hårvård (kamma/rulla/föna), nagelvård på händerna och kroppsvård (exempelvis smörja med Hudlotion) ingå. I insatsen ingår även uppsnyggning av duschrummet efter dusch. Att ta fram rena kläder kan också ingå vid behov. Beslut om insats för hjälp att tvätta sig föregås alltid av en process om träning och compensation med hjälpmedel kan vara alternativ.</p> <p>Avgränsning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Om den enskilde inte kan utföra dusch i sin egen bostad och hen har ett omfattande behov av stöd kring duschsituationen samt behov av hjälpmedel kan stöd ges att tvätta sig i sängen istället. Är behovet av stöd i duschsituationen mindre och av mer tillfällig karaktär (exempelvis stambyte) finns möjlighet att få insats utförd på badhus. Den enskilde ansvarar då för och bekostar själv transport till och från badhus samt även kostnader för inträde. - Utförare av hemtjänst bedömer huruvida nagelvård på fötterna kan utföras eller om nagelvård på fötterna ska hänvisas till specialister inom nagelvård. Vid behov kan personalen vara behjälplig med att förmedla kontakt med privat fotvårdare.	Kan även vara en del av övergripande insatser så som Hemteam och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).
Att klä sig	<p>Målgrupp/Behov Handräckning, stöd eller hjälp med klädsel inklusive skor och ytterkläder. Att lägga fram kläder och skor ingår även i denna insats.</p> <p>Avgränsning</p>	Kan även vara en del av övergripande insatser så som Hemteam och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som

	<ul style="list-style-type: none"> - Behov av hjälp med stödstrumpor som är ordinerade av legitimerad personal faller inom ramen för Egenvård. - Hjälp med icke ordinerade stödstrumpor föregås alltid av en process om träning och kompensation med hjälpmedel kan vara alternativ.	bedöms under flera livsområden).
Att tvätta sig- delar av kroppen	Målgrupp/Behov Avser stöd i den dagliga personliga hygien som vanligtvis sker morgon respektive kväll i samband med uppstigning och sänggående. Personlig rengöring av glasögon och hörapparat, rengöring av protes, hjälpmedel eller dylikt ingår.	Kan även vara en del av övergripande insatser så som Hemteam och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).
Att sköta toalettbehov	Målgrupp/Behov Avser stöd för den enskilde som inte klarar toalettbestyr på egen hand. Även byta av inkontinensskydd eller byte av kateterpåse eller påse på stomi ingår. Hjälp med nedre hygien i samband med toalettbesök ges vid behov. Insatsen sker vanligtvis vid planerade besök under dygnet.	Kan även vara en del av övergripande insatser så som Hemteam och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).
Att äta samt Att dricka	Målgrupp/Behov Personer som saknar förmåga att helt eller delvis klara sin måltidssituation. Insatsen innefattar stöd och uppmuntran och/eller hjälp med matning under måltiden.	Kan även vara en del av övergripande insatser så som Hemteam och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).
Att sköta sin egen hälsa - Medföljning till läkare	Målgrupp Ledsagning till regionens sjukvårdsinrättningar är inte kommunens ansvar. Insatsen kan endast beviljas när den enskilde har behov av omfattande stöd av personlig karaktär i samband med besöket, exempelvis vid kognitiv svikt eller vid behov av hjälp under toalettbesök. Prop. 1979/80:1 s 526 <ul style="list-style-type: none"> - Rätt till bistånd föreligger inte om den enskildes behov kan tillgodoses genom en	

Staffanstorps
kommun

	<p>annan huvudmans ansvar, vilket man ska ta i beaktande vid bedömningen.</p> <p>Rättsfall Kamr Stockholm 2020-06-08 mål 5116–19</p>	
<p>Att sköta sin egen hälsa – Egenvård</p>	<p>Målgrupp Egenvård är till för den enskilde som behöver hjälp med hälso- och sjukvårdsinsatser. Vad som bedöms som egenvård är individuellt och bedöms av den legitimerade person som ordinerar hälso- och sjukvårdsinsatsen. En ansökan om egenvård ska alltid kompletteras med ett egenvårdsintyg.</p> <p>Av egenvårdsintyget ska följande framgå</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vilken åtgärd som har bedömts som egenvård, 2. om patienten själv eller med hjälp av någon annan ska utföra egenvården, 3. hur information och instruktioner till dem som ska utföra den egenvården ska ges, 4. vilka åtgärder som ska vidtas och vem som ska kontaktas, om patienten har drabbats av eller har utsatts för risk att drabbas av skada eller sjukdom i samband med egenvården, 5. vilka åtgärder som ska vidtas och vem som ska kontaktas, om patientens situation förändras, 6. hur och när bedömningen av egenvården ska följas upp och 7. när en omprövning av bedömningen av egenvården ska göras. <p>(Meddelandeblad 6/2013 gällande egenvård.)</p> <p>Insatsen utförs enligt HSL fram tills att insats enligt SoL kan starta.</p>	

Hemliv

Inom livsområdet hemliv dokumenteras och bedöms den enskildes förmågor och behov som berör hemmets skötsel. Bland annat berörs i detta livsområde möjligheten att skaffa varor och tjänster, utföra hushållsarbete så som att tillreda måltider, städa bostaden, tvätta och torka kläder och avlägsna avfall. Den enskildes behov inom ramen för detta livsområde kan exempelvis leda till förslag på dessa insatser:

Att skaffa varor och tjänster	<p>Målgrupp/behov Personer som saknar förmåga att själva klara inköp av dagligvaror. Stöd och hjälp ges efter behov och vilka moment som ska ingå beskrivs i uppdrag och genomförandeplan.</p> <p>Riktlinjer Inköp innebär hjälp att planera inköp, beställa varor, samt skicka in beställning. Omsorgsnämnden har avtal med leverantör för beställning och utkörning av varor men det står fritt för personen att anlita vilken leverantör/ombud man önskar. Insatsen innefattar även apoteksärende. Hjälp med uppackning av varor och att sätta in inhandlade varor i kyl/frys/skåp ingår i insatsen om behov för detta beskrivs i uppdraget. Postärende kan ingå i insatsen.</p> <p>Avgränsning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bankärenden utförs inte. Hänvisning sker till god man eller anhöriga/närstående - Vid behov av hjälp med övriga inköp, som ska göras tillsammans med den enskilde till exempel inköp av kläder, mindre husgeråd etcetera, kan behovet istället tillgodoses med ledsagarservice. - Serviceinsatser beviljas inte om sökanden är gift, sambo eller lever i partnerskap och andra samboende kan utföra inköp. Serviceinsatserna är avsedda för den person som beslutet gäller, således inte för andra boende i hushållet. <p>Rättsfall KamR Jönköping 2019-08-16, mål 1701–19 KamR Jönköping 2005-12-09 mål nr 3605–04</p>	<p>Kan även vara en del av övergripande insatser så som Hemteam och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).</p>
Skaffa varor och tjänster - ärende	<p>Målgrupp/behov Personer som inte har inköp, men har behov av hjälp med apoteksärende, exempelvis att hämta apodos eller andra läkemedel hos ombud/på apotek.</p>	

	Riktlinjer Kan beviljas som omvårdnadsinsats om den enskilde inte har serviceinsatser sedan tidigare.	
Att städa bostaden	Målgrupp/behov Personer som inte har förmåga att själva klara städning eller delar av städning och inte kan få behovet tillgodosett på annat sätt. Stöd och hjälp ges efter behov och vilka moment som ska ingå beskrivs i uppdrag och genomförandeplan. Riktlinjer Städning utförs normalt en gång var tredje vecka i ordinärt boende och en gång per vecka i särskilt boende. Städningen omfattar två rum, kök, hall och hygienutrymme för ensamstående. För makar där båda har behov av hjälp, tillkommer ytterligare ett rum. Om bostaden har flera rum är det möjligt att skifta mellan vilka rum som ska städas. Insatsen avser underhållsstädning och det som normalt kan ingå är: Rum och hall: Dammtorkning, dammsugning samt torkning av golv. Större möbler flyttas ej. Badrum och toalett: Rengöring av handfat, toalettstol, badkar/duschkabin, avtorkning av spegel samt torkning av golv. Kök: Avtorkning av diskbänk, spis, dammtorkning, dammsugning samt torkning av golv. Utvändig avtorkning av skåpluckor, kyl, frys, spis och mikrovågsugn med mera, vid behov. Avgränsning <ul style="list-style-type: none"> - Under högst två tillfällen per år kan städinsatsen även omfatta moment som avfrostning och invändig rengöring av kyl och frys, ugn- och spisrengöring och torka ur köksskåp. Dessa moment ska rymmas inom ramen för beviljad tid	Kan även vara en del av övergripande insatser så som Boendestöd och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).

	<p>vilket innebär att den enskilde får avstå viss del av ett städtillfälle om man önskar något av dessa moment. Det är inte möjligt att välja bort rengöring av hygienutrymme.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Insatsen städning omfattar inte: storstädning, boning av golv, dammsugning av möbler, fönsterputsning, putsning av silver/prydnadssaker och dylikt, avtorkning av lampor, gardinbyte, mattpiskning eller luftning av stora mattor, städning av källare, vindsutrymmen eller andra utrymmen som sällan används, trädgårdsarbete eller snöskottning, - Den enskilde ska tillhandahålla städutrustning som är godkänd ur arbetsmiljösynpunkt. I städutrustning innefattas: dammsugare, mopp, spann rengöringstraror samt rengöringsmedel. Om städutrustning saknas eller är olämplig kan städning helt eller delvis ej utföras. - Serviceinsatser beviljas inte om sökanden är gift, sambo eller lever i partnerskap och andra samboende kan utföra städningen. Serviceinsatserna är avsedda för den person som beslutet gäller, således inte för andra boende i hushållet. <p>Rättsfall KamR Jönköping 2018-04-13, mål 13–18</p>	
Tvätt och klädvård	<p>Målgrupp/behov Personer som saknar förmåga att själva klara av tvätt eller delar av tvätt och som behöver hjälp med att hålla kläder, sänglinne eller dylikt rena. Stöd och hjälp ges efter behov och vilka moment som ska ingå beskrivs i uppdrag och genomförandeplan.</p> <p>Riktlinjer Tvätt utförs normalt varannan vecka i ordinärt boende och en gång per vecka i särskilt boende.</p>	<p>Kan även vara en del av övergripande insatser så som Boendestöd och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).</p>

	<p>Avser tvätt av kläder, sänglinne och handdukar för personligt bruk, även enklare lagning, till exempel sy i knapp samt renbäddning ingår. Insatsen kan beviljas oftare om särskilda skäl föreligger, till exempel av hygieniska skäl. Tvätt utförs i tvättstuga i fastigheten eller egen tvättmaskin.</p> <p>Avgränsning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Handtvätt och mangling ingår inte. - Strykning utförs vid behov av ett fåtal klädesplagg, ej lakan. - Den enskilde ska tillhandahålla tvättmedel och torkmöjligheter. - Serviceinsatser beviljas inte om sökanden är gift, sambo eller lever i partnerskap och andra samboende kan utföra tvättningen. Serviceinsatserna är avsedda för den person som beslutet gäller, således inte för andra boende i hushållet.	
Att bereda måltider	<p>Målgrupp/Behov Personer som saknar förmåga att själva klara sin måltidssituation. Stöd och hjälp ges efter behov och vilka moment som ska ingå beskrivs i uppdrag och genomförandeplan. Hjälp med disk och att rensa gammal mat från kylskåp utförs vid behov. Behovet av stöd kring måltiden utreds och bedöms under livsområde Personlig vård.</p> <p>Riktlinjer Insatsen innefattar hjälp att bereda, duka fram och finfördela/värma mat. Kan även inkludera tillagning av enklare måltid vid frukost och kvällsmål.</p> <p>Avgränsning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tillagning av lunch (huvudmål, mitt på dagen) tillgodoses genom att värma färdig lunchportion. - Serviceinsatser beviljas inte om sökanden är gift, sambo eller lever i partnerskap och andra samboende kan utföra inköp, tvätt och städningen. Serviceinsatserna är avsedda för den person som beslutet	<p>Kan även vara en del av övergripande insatser så som Hemteam, Särskilt boende och Boendestöd (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).</p>

	<p>gäller, således inte för andra boende i hushållet.</p>	
Hushållsarbete	<p>Riktlinjer Insatsen samordnas i första hand med andra insatstillfällen. Här kan ingå hjälp med att ta ut sopor, ta in tidningen/posten, underhållsstädning/upsnyggning (till exempel torka efter spill, rengöring av toalett/tvättställ och dylikt för att säkerställa en viss hygienisk standard), vattna blommor, tömma/hantera toaspann/urinflaska, torka rollator, hörapparat etcetera. För husdjur se avgränsningar.</p> <p>Avgränsning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Blomsterskötsel kan ske vid behov men utförs, precis som andra insatser, inte då den enskilde inte är hemma. Omplantering av blommor samt trädgårdsskötsel ingår inte. - Den enskilde ansvarar själv för att sortera sina sopor rätt, personalen ansvarar för att lägga soporna i rätt kärl/behållare. Transport av sopor till återvinning ingår ej.	<p>Kan även vara en del av övergripande insatser så som Hemteam, Särskilt boende och Boendestöd (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).</p>
Hushållsarbete - skötsel av husdjur	<p>Enklare skötsel av husdjur som utförs i samband med andra stödinsatser kan beviljas högst en gång per dag. Mer omfattande skötsel och/eller rastning av husdjur ingår normalt inte i skälig levnadsnivå och kan beviljas endast under en begränsad tid i avvaktan på annan lösning, undantag gäller för ledarhundar. Ansvaret för skötsel av husdjur ligger på den enskilde alternativt legal företrädare. Om den enskilde inte klarar detta kan den enskilde överlåta ansvaret till anhöriga/närstående eller någon annan. Möjligheten att få denna tjänst som tilläggstjänst via företag godkända inom LOV, beaktas i diskussionen med den enskilde.</p> <p>Rättsfall RÅ 1992 ref 42</p>	<p>Kan även vara en del av övergripande insatser så som Hemteam och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).</p>

Staffanstorps
kommun

	KamR Göteborg 2016-02-11, 6670–15 KamR Stockholm 2008-09-26, 2212–08	
--	---	--

Mellanmänskliga interaktioner och relationer

Inom livsområde mellanmänskliga interaktioner och relationer dokumenteras och bedöms den enskildes förmåga att genomföra handlingar och uppgifter som behövs för grundläggande och sammansatta interaktioner med människor såväl kända som okända på ett lämpligt och socialt passande sätt. Den enskildes behov inom ramen för detta livsområde kan exempelvis leda till förslag på dessa insatser:

Sammansatta mellanmänskliga interaktioner	Att bibehålla och hantera interaktioner med andra människor på ett i sammanhanget socialt lämpligt sätt såsom att reglera känslor och impulser, reglera verbala och fysiska aggressioner, handla oberoende i sociala interaktioner och att handla i överensstämmelse med sociala regler och konventioner med exempelvis att leka, studera eller arbeta med andra.	Behovet tillgodoses vanligen inom ramen för andra insatser som beskrivs under Personlig vård eller Hemliv, men behovet kan även beskrivas under detta livsområde. Kan även vara en del av övergripande insatser så som Hemteam, Boendestöd och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).
Att ha kontakt med okända personer	Att engagera sig i tillfälliga kontakter och förbindelser med okända personer för särskilda syften såsom att fråga efter vägen eller annan information, eller att göra ett inköp.	Behovet tillgodoses vanligen inom ramen för andra insatser som beskrivs under Personlig vård eller Hemliv, men behovet kan även beskrivas under detta livsområde. Kan även vara en del av övergripande insatser så som Hemteam och Särskilt boende (se

Staffanstorps
kommun

		avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).
Formella relationer	Att skapa och bibehålla specifika relationer i formella sammanhang såsom med lärare, arbetsgivare eller servicegivare	Behovet tillgodoses vanligen inom ramen för andra insatser som beskrivs under Personlig vård eller Hemliv, men behovet kan även beskrivas under detta livsområde. Kan även vara en del av övergripande insatser så som Hemteam och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).

Arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv

Att engagera sig och utföra sådana uppgifter och handlingar som krävs vid utbildning, arbete, anställning och ekonomiska transaktioner. Den enskildes behov inom ramen för detta livsområde kan exempelvis leda till förslag på dessa insatser:

Komplexa ekonomiska transaktioner	Inom ramen för detta räknas att ha ett bankkonto, göra överföringar och betala räkningar.	Svårigheter inom detta livsområde genererar vanligen kontakter för God man (se separat avsnitt) men kan även vara aktuellt att belysa och vara en del av övergripande insatser som Boendestöd.
--	---	--

Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv

Inom livsområde Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv dokumenteras och bedöms den enskildes förmågor som krävs för att engagera sig i organiserat socialt liv utanför familjen. Det kan handla om samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv så som fritidsintressen. Den enskildes behov inom ramen för detta livsområde kan exempelvis leda till förslag på dessa insatser:

Rekreation och fritid – Promenad	<p>Målgrupp/Behov Personer som inte själv kan tillgodose sitt behov av social stimulans. Med social omsorg avses insatser för att känna trygghet och skapa en meningsfull tillvaro samt bryta isolering. I bedömningen ska den enskildes övriga kontaktnät vägas in. Stöd och hjälp ges efter behov och vilka moment som ska ingå beskrivs i uppdrag och genomförandeplan.</p> <p>Riktlinjer Social omsorg kan vara ett samtal, lösa korsord, läsa högt, utevistelse/promenad, biblioteksbesök etcetera Social omsorg ska bidra till utveckling av det sociala nätverket via till exempel öppna träffpunkter, förenings- och ideell verksamhet. Målsättningen med insatsen är bland annat att utöka den enskildes möjligheter till sociala aktiviteter. Beslut om insats utevistelse/promenad föregås alltid av en process för att utvärdera om träning och kompensation med hjälpmedel kan vara alternativ.</p> <p>Social omsorg beviljas i normalfallet med två tillfällen per vecka.</p>	Kan även vara en del av övergripande insatser så som Hemteam och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).
Rekreation och fritid - Ledsagarservice	<p>Målgrupp/Behov Ledsagarservice är avsett för personer i ordinärt boende som är i behov av aktivering för att behålla eller förebygga bortfall av viktiga fysiska, psykiska eller sociala funktioner och som har svårigheter att förflytta sig på egen hand.</p> <p>Riktlinjer Med ledsagning avses hjälp till/från eller i samband med aktiviteter utanför bostaden. Ledsagarservice ska ses som ett komplement till övrigt stöd från kommunen, anhöriga och närstående.</p> <p>Avgränsning</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> - Ersätter inte det stöd som erbjuds inom ramen för social omsorg. - Ledsagarservice beviljas i normalfallet en gång per vecka, motsvarande 10 timmar per månad. Ledsagning till klädinköp el dylikt beviljas högst 2 gånger per år. Transporttid ingår i den beviljade tiden. - Beviljade men ej förbrukade timmar kan inte sparas från en månad till annan. - Transport ingår inte, den anordnas av den enskilde. Utföraren kan vid behov vara behjälplig med att beställa färdtjänst/sjukresa. <p>Ledsagarservice utförs av rekryterad personal. Det ska finnas särskilda skäl om insatsen ska utföras av anhörig såsom: make/maka, sambo, syskon, barn, förälder, mor- eller farförälder, eller god vän. Skälet till detta är att man som anhörig ingår i en redan befintlig social/familjegemenskap med den enskilde. Det är att anse som normalt att familjemedlemmar och/eller goda vänner gör olika aktiviteter tillsammans. Ledsagarservice syftar inte till att ersätta den gemenskapen utan till att utöka det sociala nätverket och bryta ensamhet och isolering.</p>	
Rekreation och fritid – Dagvård med psykosocial inriktning	<p>Målgrupp/Behov Personer som har behov av särskilt stöd och hjälp för att bryta isolering genom social samvaro och aktivering som inte kan tillgodoses i det egna hemmet.</p> <p>Riktlinjer Insatsen innefattar social träning, aktivering och/eller funktionsträning samt avlösning för anhöriga. Hjälp med personlig omsorg som den enskilde behöver under dagen ingår i dagvårdens uppdrag. Resor till och från bekostas av den enskilde. Dagvårdens personal kan vara behjälplig med beställning av färdtjänst.</p>	

	<p>Dagvården och utförare av hemvårdsinsatser har ett nära samarbete avseende den enskildes stödinsatser inför och efter dagvårdsbesök. Målet med insatsen ska vara tydligt och väl beskrivet i uppdrag och genomförandeplan.</p> <p>Avgränsningar Kan beviljas upp till tre dagar per vecka.</p>	
Rekreation och fritid – dagvård för personer med demenssjukdom	<p>Målgrupp/Behov Personer med diagnosticerad demenssjukdom och som har ett behov av social gemenskap och aktivering som inte kan tillgodoses i hemmet och/eller behov av avlösning för anhöriga.</p> <p>Riktlinjer Insatsen innefattar social gemenskap och aktivering i syfte att behålla och förbättra de funktioner den enskilde har kvar och att möjliggöra ett kvarboende i den ordinära bostaden. Dagvården och utförare av hemvårdsinsatser har ett nära samarbete avseende den enskildes stödinsatser inför och efter dagvårdsbesök. Hjälp med personlig omsorg som den enskilde behöver under dagen ingår i dagvårdens uppdrag. Resor till och från dagvården samordnas och beställs av dagvårdens personal.</p> <p>Avgränsningar</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan beviljas upp till sju dagar per vecka <p>Beslut om dagvård ska omprövas när den enskilde inte längre kan tillgodogöra sig innehållet i verksamheten.</p>	

Känsla av trygghet

Inom livsområdet känsla av trygghet dokumenteras och bedöms den enskildes psykiskt upplevda trygghet eller avsaknad av sådan i allmänhet eller inom vissa situationer. Den enskildes behov inom ramen för detta livsområde kan exempelvis leda till förslag på dessa insatser:

Känsla av trygghet – Trygghetslarm	<p>Målgrupp/Behov Personbundna trygghetslarm är ett viktigt hjälpmedel för att öka tryggheten för den enskilde i ordinärt boende. Insatsen kan öka den enskildes möjlighet att bo kvar hemma och leva ett självständigt liv med trygghet. Trygghetslarm beviljas den som på grund av sjukdom/fysisk eller psykisk funktionsnedsättning eller av andra orsaker är i behov av hjälp och stöd utöver planerade insatser. Trygghetslarm ersätter inte SOS 112 för akut vård/hjälp.</p> <p>Riktlinjer Trygghetslarm kan bäras som armband eller halsband och aktiveras med en knapptryckning. Larmet går direkt till Larmgruppen där personal svarar dygnet runt. För att erhålla trygghetslarm ska ett digitalt lås monteras på insidan av ytterdörren. Larm ska besvaras omgående. Alla larm leder inte till besök av larmgruppens personal. Vissa larm kan åtgärdas genom telefonsamtal. Vid behov av åtgärd genom besök ska larmet åtgärdas inom 30 minuter. Larm där den enskilde inte svarar på anropet ska alltid åtgärdas med besök.</p> <p>Avgränsning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Insatsen beviljas inte till personer som inte förstår eller förmår att använda trygghetslarmet. Den som inte längre klarar av att hantera eller inte förstår innebörden med ett trygghetslarm kan få sitt behov av trygghet tillgodosett på annat vis exempelvis genom tillsynsbesök eller telefonkontakt. Undantag görs i de fall den enskilde bor tillsammans med anhörig som kan trycka på larmet å den enskildes vägnar. - Eventuell säkerhetskedja eller annat liknande lås får ej användas. - Trygghetslarm kan inte användas för att komma i kontakt med distriktssköterska om den enskilde inte sedan tidigare har hjälp från hemsjukvården.	
---	--	--

Känsla av trygghet - Tillsyn	<p>Målgrupp/Behov Personer som har ett omfattande trygghetsbehov som inte kan tillgodoses genom andra insatser såsom trygghetslarm. Stöd och hjälp ges efter behov och vilka moment som ska ingå beskrivs i uppdrag och genomförandeplan.</p> <p>Riktlinjer Tillsyn kan utföras i form av besök alternativt telefonkontakt, det vill säga att personal ringer den enskilde på avtalade tider. Tillsyn via telefon sker enbart efter överenskommelse med den enskilde. Insatsen beviljas för att tillgodose trygghetsbehov i den enskildes bostad. Om den enskilde inte svarar vid telefonkontakt har personalen ansvar för att kontrollera orsaken till detta och vidta överenskomna åtgärder.</p> <p>Avgränsning Vid bedömning av omfattningen av tillsynsbehovet ska tillsyn i samband med andra insatser beaktas.</p>	<p>Behovet tillgodoses vanligen inom ramen för andra insatser som beskrivs under Personlig vård eller Hemliv, men behovet kan även beskrivas under detta livsområde.</p> <p>Kan även vara en del av övergripande insatser så som Hemteam, Boendestöd och Särskilt boende (se avsnitt gällande insatser som bedöms under flera livsområden).</p>
E-tillsyn	<p>Målgrupp/Behov Personer som har behov av tillsyn nattetid, men som inte har behov av praktisk hjälp i samband med tillsynen.</p> <p>Riktlinjer E-tillsyn innebär tillsyn nattetid via kamera och är det som i första hand ska erbjudas personer som inte har praktisk hjälp i samband med tillsynen nattetid. Om den enskilde inte samtycker till E-tillsyn kan fysisk tillsyn erbjudas.</p> <p>Avgränsning</p> <ul style="list-style-type: none"> - E-tillsyn som tillsynsform erbjuds enbart då den enskilde inte har behov av något fysiskt stöd i samband med tillsynen. - E-tillsyn kräver ett skriftligt samtycke från den enskilde. <p>Rättsfall KamR Göteborg 2018-06-01 mål nr 4506-17</p>	

Staffanstorps
kommun

Personligt stöd från person som vårdar eller stödjer en närstående

Livsområde Personligt stöd från person som vårdar eller stödjer en närstående berör dokumentation av det stöd som dessa personer ger sina närstående. Den enskildes behov inom ramen för detta livsområde kan exempelvis leda till förslag på dessa insatser:

Avlösning i hemmet	<p>Målgrupp/behov Personer i ordinärt boende som vårdas av anhörig och där den som vårdar, är i behov av avlösning. Stöd och hjälp ges efter behov och vilka moment som ska ingå beskrivs i uppdrag och genomförandeplan. Ansökan görs av den enskilde.</p> <p>Riktlinjer Syftet med insatsen är att anhöriga som vårdar och stödjer en närstående ska få möjlighet till vila/återhämtning, utföra personliga angelägenheter eller delta i aktiviteter.</p> <p>Avgränsning Beviljas upp till 20 timmar per månad. Vid behov av avlösning på natten hänvisas i första hand till korttidsplats. Behovet ska aviseras senast två dagar innan insatsen ska utföras. Timmarna kan inte sparas från en månad till en annan.</p>	Behovet av stöd i vardagen beskrivs sedan för den enskilde under respektive livsområde.
Växelvård	<p>Insatsen beviljas personer som är i behov av stora omvårdnadsinsatser och tillsyn samtidigt som anhöriga är i behov av avlösning. Korttidsvistelsens omfattning får inte överstiga tiden i det ordinära boendet.</p> <p>Riktlinjer Beslut om avlösning/växelvård kan beviljas under en tidsperiod upp till ett år.</p> <p>Rättsfall Kamr Stockholm mål nr 8132-19</p>	Behovet av stöd i vardagen beskrivs sedan för den enskilde under respektive livsområde.

Insatser som bedöms under flera livsområden

Vissa insatser beviljas utifrån att den enskilde har ett bedömt behov av stöd inom flera livsområden alternativt kan en insats vara aktuell att bevilja utifrån flera olika livsområden. Nedan följer beskrivningar av insatser som omsorgsnämnden vanligen hanterar. Ofta innebär det att den enskilde har behov inom flera livsområden men att behovet bäst tillgodoses genom en övergripande insats.

Hemteam	<p>Målgrupp/behov Personer som efter vistelse på sjukhus eller korttidsenhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Har ett nytillkommet eller ökat behov av stöd och hjälp i sin omvårdnad - Har ett kvarstående behov av träning som bäst utförs i hemmet - Känner en stor otrygghet inför hemgång <p>Personer som bor i ordinärt boende</p> <ul style="list-style-type: none"> - Får ett nytillkommet och omfattande omvårdnadsbehov <p>Riktlinjer Hemteam kan beviljas i högst tre veckor. Syftet med insatsen är att erbjuda omfattande och kvalificerade insatser i ett tidigt skede för att ge den enskilde en trygg hemgång efter sjukhus- eller korttidsvistelse, en möjlighet att genom träning återfå och behålla förmågor och därmed skapa förutsättningar för att bo kvar i sitt ordinära boende. Hemteam kan även beviljas till personer i enskilt boende, som hastigt får ett stort nytillkommet omvårdnadsbehov och där omfattningen av hemtjänstinsatser är svårbedömt i det akuta skedet.</p> <p>Avgränsning Hemteam beviljas inte om den enskilde har hemtjänst sedan tidigare och behov av stöd är oförändrat efter sjukhusvistelsen.</p> <p>Exempel på livsområden som kan beröras</p> <ul style="list-style-type: none"> - Förflyttning - Personlig vård - Hemliv - Känsla av trygghet
Korttidsboende	<p>Korttidsboende definieras som en bäddplats utanför det egna boendet avsedd för tillfälligt stöd och omsorg dygnet runt. Tillgång till korttidsplats ges som bistånd enligt 4 kap 1§ socialtjänstlagen</p> <p>Målgrupp/Behov</p> <ul style="list-style-type: none"> - Personer i behov av återhämtning efter sjukhusvistelse kan beviljas korttidsboende under en övergångsperiod då det finns ett behov av återhämtning och/eller träning och behovet inte kan tillgodoses i det egna hemmet med stöd från hemteam. - Personer i behov av fortsatt utredning av sin hemsituation eller sitt omvårdnadsbehov och behovet av stöd under utredningstiden är så omfattande att behovet inte kan tillgodoses i den egna bostaden.

- Personer som har beviljats plats på särskilt boende men som inte bedöms kunna vänta på flytt till särskilt boende i sin egen bostad. För att vänta på särskilt boende på en korttidsplats krävs ett stort omvårdnads- och trygghetsbehov dygnet runt som inte kan tillgodoses på annat sätt.
- Personer som vårdas av anhörig när det uppstår akuta eller oplanerat behov av avlösning, exempelvis om den som vårdar blir sjuk eller blir inlagd på sjukhus.
- Personer som vistas i hemmet med stöd av hemteam där de efter utvärdering av hemsituationen inte bedöms kunna få stöd i hemmet under skäliga levnadsförhållanden.
- Korttidsboende kan beviljas till personer som vårdas i hemmet och har insatser från hemtjänst och hemsjukvård. Insatsen kan beviljas vid försämringar och hälsotillståndet till exempel vid vård i livets slut eller när behovet av omsorg och trygghet inte längre kan tillgodoses i det egna boendet. Tjänstgörande distriktssköterska kan erbjuda plats när behov uppstår på tider då biståndshandläggare inte är i tjänst. Närmast påföljande vardag ska biståndshandläggare informeras för vidare handläggning.

Riktlinjer

Korttidsboende är ett tidsbegränsat tillfälligt boende och ett komplement till det egna boendet. Insatsen kan ges regelbundet som avlösning/växelvård eller vid tillfälliga behov. Beslut om vistelse vid korttidsboende ska alltid vara tidsbegränsat. Beslut om avlösning/växelvård kan beviljas under en tidsperiod upp till ett år. I övriga fall gäller ett första beslut för tre veckor. Förlängning av vistelse vid korttidsboende kräver ny biståndsbedömning och ett nytt beslut.

Målet för vistelsen ska vara tydligt och väl beskrivet.

Vårdplan/Genomförandeplan ska upprättas och följa fastställd rutin för korttidsboende.

Avgränsning

- Om en person som vistas på korttidsplats drabbas av akut sjukdom och blir inskriven inom regionens hälso- och sjukvård, upphör biståndet av korttidsplats efter 24 timmar.
- Den som vistas på korttidsboende i väntan på permanent plats i särskilt boende kan inte beviljas förlängd korttidsvistelse med anledning av att erbjudande om permanent plats inte är på önskat vårdboende.

Rättsfall

Kamr Göteborg mål nr 2428-18
Kamr Stockholm mål nr 540715

	<p>Exempel på livsområden som kan beröras</p> <ul style="list-style-type: none"> - Förflyttning - Personlig vård - Hemliv - Känsla av trygghet
Särskilt boende	<p>Målgrupp/ Behov</p> <p>Särskilt boende är avsett för personer som i den dagliga livsföringen behöver trygghet och närhet till personal samt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - har omfattande behov av vård- och omsorgsinsatser som inte är tillfälliga och dessa kan vara av såväl fysisk som psykisk art, och/eller - behöver tillsyn eller andra insatser under stor del av dygnet, och/eller - upplever så stor otrygghet, ensamhet, osäkerhet eller oroskänsla att välbefinnandet hotas - när behovet av insatser är av en sådan omfattning, att det är orimligt att ålägga kommunen att tillhandahålla insatserna i ordinärt boende. I detta fall kan kommunen välja att erbjuda särskilt boende utan att den enskilde ansökt om det. <p>Vid en samlad bedömning av den enskildes behov bör hög ålder vägas in eftersom den kan medföra andra hälsoproblem och allmän svaghet. Rena servicebehov, d v s hjälp med inköp, städning och övriga praktiska hemsysslor eller behov av att byta bostad, motiverar inte ett bistånd för särskilt boende.</p> <p>För att beviljas boende vid demensenhet krävs av läkare fastställd demensdiagnos.</p> <p>Riktlinjer</p> <p>Huvudinriktningen när det gäller omsorgen om äldre och personer med olika former av funktionshinder, är att förstärka möjligheten att bo kvar i det egna hemmet. Detta bör vara utgångspunkten även i de fall den enskilde har omfattande behov av tillsyn, omsorg och vård. När behovet av tillsyn eller kraven på trygghet och säkerhet inte längre kan tillgodoses i det ordinära boendet, finns möjlighet att ansöka om särskilt boende.</p> <p>För att den enskildes individuella behov ska tillgodoses, ska förutom beslut om särskilt boende, även fattas beslut om service och omvårdnad i boendet. Utöver allmän omvårdnad ska framförallt individuella behov lyftas fram i detta beslut och ska beskrivas i uppdraget till utföraren. Den enskilde har möjlighet att framföra önskemål om inflyttning vid specifikt boende. Ett sådant önskemål omfattas inte av rättighetsprövningen men</p>

ska beaktas så långt det är möjligt vid erbjudande om boende. Önskemål om specifikt boende ska framgå av utredningen.

Exempel på livsområden som kan beröras

- Lärande och tillämpa kunskap
- Allmänna uppgifter och krav
- Kommunikation
- Förflyttning
- Personlig vård
- Hemliv
- Mellanmänniska interaktioner och relationer
- Utbildning, arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv
- Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv
- Känsla av trygghet
- Personligt stöd från personer som vårdar eller stödjer den närstående.

Avgränsningar

Beslut om särskilt boende fattas i regel inte under den sökandes sjukhusvistelse. För att kunna utreda och bedöma hälsosituationen och den enskildes behov ges inledningsvis stödinsatser i hemmet eller vid korttidsboende. Brister i bostadens utformning är i sig inte skäl som berättigar till särskilt boende. Den enskilde får erbjudande om boende enligt gällande rutiner. Om den enskilde erbjuds annat boende än det önskade kan den enskilde välja mellan följande alternativ:

- Acceptera det erbjudna boende. Möjlighet att sätta upp sig i byteskön finns.
- Tacka nej till erbjudandet och fortsätta bo hemma med beaktande av vad som kan anses vara en rimlig hjälpnivå. Om den enskilde vistas på korttidsboende och tackar nej till erbjudandet måste den enskilde vänta på nytt erbjudande i den ordinarie bostaden. Det är endast möjligt att tacka nej till ett (1)erbjudande och kvarstå på väntelista. Om den enskilde tackar nej en andra gång, avslutas ärendet och den enskilde får komma in med ny ansökan när behovet har förändrats.
- Om den enskilde tackar nej med motiveringen att behov inte längre föreligger ska ärendet avslutas och ny ansökan får göras om/när behov uppstår igen.
- Om den enskilde erbjuds lägenhet i önskat boende men tackar nej med motiveringen att bostadens utformning inte är det önskade, till exempel fel läge/utsikt, saknar balkong eller liknande, ska ärendet avslutas och den enskilde får komma in med ny ansökan när behovet har förändrats.

Rättsfall

RÅ 2007 ref.86

KamR Jönköping 2018-09-24 målnr 975–18

KamR Sundsvall 2018-08-29 mål 1579–18

KamR Göteborg 2017-11-21 mål 4407–17

KamR Göteborg 2018-12-06 mål 2761–17

Prioritering vid fördelning av lägenhet

När ledig lägenhet ska fördelas och det finns flera personer som beviljats och väntar på bostad görs en prioritering och rangordning enligt följande faktorer:

- Person som vid varje givet tillfälle, bedöms ha det ”största behovet”
- Verkställighet av domstolsbeslut
- Person med beviljad ansökan som vistas inom korttidsenhet
- Datum för nämndens (delegats) beslut
- Sökandens specifika önskemål
- Person som bor i särskilt boende men vill byta boende till sitt förstahandsval.

Parboende

I de fall makar, sambor eller registrerade partner, båda är i behov av särskilt boende ska båda beredas plats på samma boende om de så önskar. Med samma boende avses samma lägenhet, boendeenhet, eller särskilt boende.

En enskild som beviljats särskilt boende kan även ansöka om medboende för make/maka under förutsättning att det är båda makarnas vilja att fortsätta att bo tillsammans i ett sådant boende. Om endast en i paret vill det, finns det inga förutsättningar för att ansökan om medboende ska bifallas.

Verkställighet av beslut om parboende kan innebära boende i samma rum, samma lägenhet, varsin lägenhet inom samma särskilda boende eller att den medboende erbjuds en lägenhet i trygghetsboende i anslutning till det särskilda boendet. Vilken lösning som är lämpligast får avgöras från fall till fall.

I de fall där den enskilde med beslut om särskilt boende avlider upphör beslutet om parboende per automatik. Den enskilde har då inte längre rätt att bo kvar på det särskilda boendet. Hyresavtalet som är upprättat med det särskilda boendet upphör och den enskilde måste då söka ny bostad. Uppsägningstiden regleras i hyresavtalet som upprättas av respektive utförare.

Boendestöd	<p>Målgrupp/behov Boendestöd är avsett för personer med Psykiska funktionsnedsättningar från 18 år och äldre. Nationell psykiatrisamordning definierar begreppet ”En person har ett psykiskt funktionshinder om hon eller han har väsentliga svårigheter med att utföra aktiviteter självständigt på viktiga livsområden, och om dessa begränsningar har funnits eller kan antas komma att bestå, under en längre tid. Svårigheterna skall vara en konsekvens av psykisk störning ” (SOU 20:6 :100 s. 325”)</p> <p>Riktlinjer I samband med ansökan om Boendestöd arbetar biståndshandläggare utifrån ett strukturerat bedömningsformulär skapat av WHO som heter WHO Disabilite Assessment Schedule, WHODAS som precis som IBIC har kopplingar till ICF. WHODAS används för att bedöma vilka aktivitetsbegränsningar och delaktighetsinskränkningar som en individ upplever, oberoende av medicinsk diagnos. Utifrån kartläggningen skapar biståndshandläggaren och den enskilde gemensamma mål för insatsen, som sedan följs upp årligen eller oftare vid behov.</p> <p>Boendestöd utformas som ett avgiftsfritt bistånd enligt SoL 4 kap.1 §. Biståndet ska vara baserat på den enskilde individens behov och utformas så att det bidrar till att frigöra individens egna resurser. Det övergripande målet är att den enskilde ska få möjlighet till ett självständigt liv utifrån sina förutsättningar, oavsett de begränsningar som funktionsnedsättningen innebär. Det är inte eventuell psykiatrisk diagnos som avgör om boendestödsinsatsen ska kunna beviljas, utan att den samlade bedömningen visar på att det finns stödbehov i vardagen som kan antas bero på psykiska funktionsnedsättningar. Boendestödsinsatserna kan då innebära ett motivationsarbete som har till syfte att ta emot stöd i sin vardag och/eller etablera kontakt med sjukvård för diagnos och adekvat behandling.</p> <p>Stödet är ett praktiskt och socialt stöd för att underlätta en persons förmåga att klara vardagen. Insatserna kan vara av stödjande eller kompenserande karaktär och kan variera från insatser flera gånger dagligen till enstaka insatser en eller flera gånger i veckan eller per månad.</p> <p>Avgränsning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Enligt definitionen ingår inte tillstånd av kortvarig och övergående natur, till exempel akut stressyndrom eller anpassningsstörning. Personer med enbart demenssjukdom eller missbruk utan samtidig psykiatrisk samsjuklighet ingår inte heller.
-------------------	--

Staffanstorps
kommun

	<ul style="list-style-type: none"> - Det krävs att den enskilde utifrån sin förmåga kan vara aktivt delaktig i stödet. Om delaktighet saknas trots dokumenterat motivationsarbete från utföraren ska uppföljning initieras. <p>Exempel på livsområden som kan beröras</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lärande och tillämpa kunskap - Allmänna uppgifter och krav - Kommunikation - Hemliv - Mellanmänniskliga interaktioner och relationer - Utbildning, arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv - Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv
--	---

OMSORGSNÄMNDENS ANSVAR INOM ANDRA OMRÅDEN

I Staffanstorps kommun har Omsorgsförvaltningens myndighetsenhet ansvar att hantera olika former av intyg samt även ansökningar som berör andra lagrum än socialtjänstlagen. Nedan följer exempel på ansvarsområden som i Staffanstorps kommun hanteras av biståndshandläggare antingen genom handläggning, bedömning och beslut eller genom att inhämta uppgifter som annan instans sedan har som grund i sitt beslutsfattande.

Företrädare och annat stöd för den enskilde

Socialnämnden ska enligt 5 kap 3§ Socialtjänstförordningen anmäla till Överförmyndare om de anser att en person är i behov av en god man eller förvaltare.

God man

God man kan utses att företräda en person som på grund av sjukdom, psykisk störning försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande, behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person utan att den enskildes rättshandlingsförmåga begränsas. En god man kan inte ansöka om insatser enligt socialtjänstlagen utan huvudmans samtycke. I Staffanstorps kommun finns särskilt upprättade blanketter som ska fyllas i och skickas till Överförmyndaren vid anmälan respektive ansökan om god man.

Förvaltare

Förvaltare utses av Tingsrätten för den som på grund av sjukdom, psykisk störning eller försvagat hälsotillstånd inte kan vårda sig själv eller sin egendom och det inte är tillräckligt med hjälp från god man. Den enskildes rättshandlingsförmåga begränsas beroende på förvaltarens uppdrag. Förvaltare kan i dessa fall besluta på den enskildes vägnar utan att ha samtycke.

Staffanstorps
kommun

Tandvårdsintyg

Region Skåne har enligt Tandvårdslagen 8a § ansvar för att bedriva uppsökande verksamhet till vissa äldre eller personer med funktionsnedsättning. Detta innebär en avgiftsfri munhälsobedömning och att en individuell rådgivning årligen ska erbjudas personer som ingår i målgruppen. Kommunen har ansvarar för att bland de personer som har insatser enligt hälso- och sjukvårdslag (1982:763) HSL, socialtjänstlag (2001:453 eller lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), identifiera de som är berättigade till tandvårdsintyg. Enskilda som bedöms ha rätt till tandvård kan få detta inom landstingets högkostnadsskydd.

Berättigade till nödvändig tandvård delas in i följande kategorier

- **N1.** kommunen har hälso- och sjukvårdsansvar för enligt 18 § första stycket hälso- och sjukvårdslagen (1982:763). Det omfattar de personer som bor i kommunens särskilda boenden och har ett omfattande omvårdnadsbehov.
- **N2.** får hälso- och sjukvård i hemmet (hemsjukvård). De personer som bor i ordinärt boende och som på grund av allvarlig sjukdom har ett stort och varaktigt behov av vård och behandling. Det gäller personer som får avancerad sjukvård i hemmet. Tillfälliga sjukvårdsinsatser som efter en sjukhusvistelse eller hjälp med injektioner, omläggning eller läkemedelsdosering ingår inte.
- **N3.** omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Om man tillhör LSS-personkrets och har en pågående insats är man berättigad till ett tandvårdsintyg. Om man tillhör LSS-personkrets och inte har en pågående insats bedöms man efter samma kriterier som övriga målgrupper, det vill säga hur stort och omfattande allmänna vårdbehovet är.
- **N4.** får service och omvårdnad i ordinärt boende med motsvarande behov av omsorger som personer som omfattas av punkterna 1–3. Med omfattande menas insatser minst 3 gånger per dag (morgon, middag, kväll) samt tillsyn på natten som kan bestå av ett trygghetslarm. Med varaktigt behov menas ett behov som förväntas kvarstå i minst ett år. Omvårdnad innebär i detta sammanhang att personal inom hemtjänst, sjukvård eller närstående rent praktiskt ger vård eller skötsel till personen. Målet med omvårdnaden är att öka personens välbefinnande genom att lindra symtom och förbättra funktioner. I grupp **N4** inordnas även personer som har långvarigt och allvarligt psykiskt funktionshinder på grund av psykosjukdom eller annan grav psykisk störning och som varat längre än ett år. Den diagnosticerade psykiska sjukdomen ska medföra ett omfattande och varaktigt funktionshinder som gör att man av egen kraft inte kan uppsöka tandvården eller inse behovet av tandvård.

I Staffanstorps kommun åligger det biståndshandläggaren alternativt sjuksköterska i kommunen att utfärda intyg för enskilda som bor i ordinärt boende. För enskilda som bor på särskilt boende åligger det sjuksköterska på det aktuella boendet att hantera processen för tandvårdsintyg.

Färdtjänst

Enligt Lag (1997:736) om färdtjänst §7 kan en enskild få tillstånd till färdtjänst om hen på grund av funktionshinder, som inte endast är tillfälligt, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel. Resa till och från Regionens verksamhet

Staffanstorps
kommun

är i första hand sjukresa som sköts via Regionen. I Staffanstorps kommun handläggs ansökan om färdtjänst av biståndshandläggare.

Riksfärdtjänst

Lag (1997:735) om riksfärdtjänst fastställer att kommunen ska lämna ersättning för reskostnader för personer som till följd av ett stort och varaktigt funktionshinder måste resa på ett särskilt kostsamt sätt.

Tillstånd för riksfärdtjänst skall meddelas om

- Resan till följd av den sökandes funktionshinder inte till normala resekostnader kan göras med allmänna kommunikationer eller inte kan göras utan ledsagare,
- Ändamålet med resan är rekreation eller fritidsverksamhet eller någon annan enskild angelägenhet,
- Resan görs inom Sverige från en kommun till en annan kommun,
- Resan görs med taxi, ett för ändamålet särskilt anpassat fordon eller med allmänna kommunikationer tillsammans med ledsagare, och
- Resan inte av någon annan anledning bekostas av det allmänna.

Ansökan om Riksfärdtjänst handläggs i Staffanstorps kommun av biståndshandläggare.